

OLAV REISTAD EIENDOM AS
Viksveien 78
3530 RØYSE

Trondheim, 03.01.2022

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2021/13436

Saksbehandler:
Tone Lise Alstad Eid

Vedtak i klagesak om utvidelse av bryggeanlegg innenfor Steinsfjorden biotopvernområde

Vi viser til klagen på Statsforvalteren i Oslo og Viken sitt vedtak 25.10.2021. Klagesaken ble oversendt fra Statsforvalteren 03.12.2021.

Vedtak

Miljødirektoratet opprettholder Statsforvalteren i Oslo og Viken sitt vedtak. Det gis ikke tillatelse til utvidelse av eksisterende småbåthavn på Vik innenfor Steinsfjorden biotopvernområde.

Vedtaket er fattet etter naturmangfoldloven § 48, jf. forvaltningsloven § 34 fjerde ledd.

Kort om bakgrunnen for saken

Statsforvalteren i Oslo og Viken avsto den 25.10.2021 søknad om utvidelse av småbåthavn på Vik i Hole kommune. Småbåthavna ligger innenfor Steinsfjorden biotopvernområde. Søknaden er behandlet etter naturmangfoldloven § 48.

Olav Reistad Eiendom AS eier og driver eksisterende småbåthavn på Vik i Hole kommune bestående av 80 båtplasser, og har i brev 13.10.2021 søkt om regulering/utvidelse av denne. Båthavna ligger i Steinsfjorden biotopvernområde og har sin opprinnelse fra Vik Camping. Den ble etablert i 1982. I forslag til kommunedelplan for Vik avsettes området til småbåthavn. Småbåthavna har de siste 20 årene vært fullt belagt og majoriteten av leietakerne er innbyggere i nærområdet/Hole kommune. I søknaden vises det til forarbeidene til biotopvernområdet hvor den fremgår at båthavna på Vik skal prioriteres som båthavn i Steinsfjorden, og at private, mindre brygger fjernes. Det er økt etterspørsel etter båtplass, og det søkes om regulering av båthavna sånn at driften kan fortsette på permanent basis i stedet for på dispensasjon som i dag. I reguleringsprosessen vil det bli lagt til grunn en utvidelse av båthavna over tid med inntil 80 nye båtplasser som er erstatning for nedleggelse av båthavn i Sundvollen og fjerning av andre mindre brygger i området.

Statsforvalteren i Oslo og Viken er forvaltningsmyndighet for Steinsfjorden biotopvernområde og har behandlet den del av søknaden som gjelder utvidelse av småbåthavna. I vedtaket viser Statsforvalteren til at det er opp til Hole kommune å vurdere planregulering av småbåthavna, og at verneforskriften ikke er til hinder for videre drift av småbåthavna slik den var på vernetidspunktet.

Statsforvalteren har i sin begrunnelse for avslaget vist til kunnskap om verneverdiene i biotopvernområdet. I Steinsfjorden finnes det flere holmer og skjær som er viktige hekkelokaliteter for en rekke fugler. Flere av holmene inngår i vernet som hekkelokaliteter med ferdselsforbud i hekketiden. De grunne vannarealene er viktige næringsområder for fugl knyttet til våtmark. Men øyene og fjorden er også yndede utfluktsmål for rekreasjon og friluftsliv, for så vel lokalbefolkningen som hyttegjester. Det er allerede til tider så stor aktivitet på fjorden at fuglene forstyrres og hekking ofte mislykkes. Statsforvalteren mener at tilrettelegging for økt båtbruk vil øke den samlede belastningen på verneverdiene og kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Tiltaket er i strid med verneformålet, og vilkårene for å gi tillatelse etter naturmangfoldloven § 48 er ikke oppfylt.

Begrunnelse for klagen

Olav Reistad Eiendom AS har påklaget vedtaket i brev 12.11.2021. Begrunnelsen for klagen er uenighet i konklusjonen for avslaget. Det vises til at båthavna ligger plassert i Holes kommunesentrum hvor kommunen legger opp til utvikling med økt utbygging og fortetting av boliger, som en konsekvens av omlegging av E16 og ny togtrasé gjennom kommunen. Kommunedelplanen for Vik fokuserer på at innbyggerne skal ha fri tilgang til fjorden og at de kan bruke fjorden som rekreasjonsområde. I planprogrammet for kommunedelplanen er det satt følgende målsetting: *Kontakten med fjorden og vannet skal bedres, uten at det går på bekostning av natur- og vannmiljø.*

Det vises til at båthavna har en sentral beliggenhet. Båttrafikken i Viksbukta og Steinsfjorden for øvrig vil ikke øke merkbart selv om bryggeanlegget utvides. Utvidelse tilrettelegger ikke for økt båtbruk, da båtbruken finnes i området i dag, men på en mer miljømessig ugunstig måte enn det en utvidelse av havna medfører. Transportetappen til vanns til og fra bryggeanlegget er til liten belastning på verneområdet. Båtfolket bruker området kun for tilgang til fjorden for øvrig. Området rundt bryggeanlegget er ikke et naturlig sted å oppholde seg for å bade pga. det grunne området med mudder og sjøgress, og av hensyn til fuglelivet. Båthavna har eksistert i ca. 40 år. Den er ikke i drift i den viktigste hekkesesongen da den åpner 1. mai hvert år. Brukssesongen er stort sett i perioden juni-august, og hovedtyngden av båtbruken foregår i fellesferien. Ved en utvidelse kan åpningsdato eventuelt settes til 15. mai for bedre å sikre hekketiden. Det foreslås å skjerme verneområdet bedre ved å sette ut bøyer som bedre leder båtene ut og inn av havna slik at de ikke kan kjøre overalt i verneområdet, samt innføre lav fartsgrense og skilting om dette. Dette er tiltak som vil bidra til mindre belastning på verneområdet og regulere den eksisterende båttrafikken i området bedre.

Statsforvalterens vurdering av klagen

Statsforvalteren viser til at det er lite som tyder på at etterspørselen etter båtplasser eller bruken av fjorden vil avta i tiden fremover. Med utvikling i kommunen vil presset på verneområdet og øvrige deler av Steinsfjorden bare øke. At mange benytter seg av muligheten til å sette ut båt ved behov, fremfor å ha fast båtplass, antar vi er høyst sannsynlig også i fremtiden.

Selv om flere båtplasser vil kunne redusere biltrafikken, vil den samlede belastningen av båttrafikk i verneområdet ikke reduseres. Det vises til forarbeidene, hvor det ble tatt en beslutning om at det ikke skulle åpnes for utvidelser av bryggeanlegg eller flere båtplasser. Hensikten med vernet er å bevare livsmiljø for våtmarksfugler og mer tilrettelegging for båtbruk og aktiviteter øker den samlede belastningen. Det er per i dag ingen merket led eller opplagt rute som fører til bryggeanlegget. Det er ikke forbudt å ferdes i Vikbukta, og det kan ikke legges til grunn at båttrafikken bare skal foregå i en avgrenset trasé fra bryggeanlegget og ut til områder i Steinsfjorden som ikke er vernet. Det er flere eiendommer i bukta som har brygger og båtfester.

Vikbukta er registrert som en svært viktig naturtype og er særlig viktig for våtmarksfugl i den isfrie delen av året. Det er registrert flere truede arter i området. En del fugler, som måkefugl og mange ender, tiltrekkes av steder der det er lett tilgang på mat. Der det er mennesker er det også ofte tilgang på mat og noen arter oppsøker derfor områder med mennesker. Det er gjerne disse artene som er mest synlig. De mindre tilpasningsdyktige og mer sky artene fortrenses lettere av menneskelig aktivitet og tilstedeværelse. Verneområdet er opprettet for å bevare og sikre levesteder også for disse mer sjeldne artene. Mer sårbare arter kan også ha spesielle behov for hekkeområder. Noen måkefugler som ofte benytter områder hvor det er stor menneskelig aktivitet, er sårbare når det kommer til hekking.

Hekkesesongen begynner for mange arter i april, og noen ganger kan fuglene ha flere runder med hekking i en sesong, ofte fordi den første runden mislykkes. Det er derfor verneforskriften setter opp ferdselsforbud på enkelte hekkeholmer i perioden fra 15. april til 31. juli. I fellesferien, når ferdselen på fjorden er på sitt største, er det fortsatt mange fugler som har unger. Andefugler har også en periode hvor de ikke er flyvedyktige fordi de skifter fjærdrakt. Ofte sammenfaller denne perioden med tiden små unger skal vokse opp. I denne tiden er det vanskelig for disse fuglene å unngå uforutsigbare farkoster i stor hastighet. Flere båter og farkoster på fjorden vil føre til større press på fuglelivet. En sesongåpning 15. mai vil ikke redusere presset på verneverdiene vesentlig, og utsatt åpning kan ikke veie opp for etablering av nye båtplasser. Statsforvalteren finner ikke grunnlag for å endre vedtaket og oversender saken til Miljødirektoratet for endelig avgjørelse.

Miljødirektoratets vurderinger

Vi er klageinstans i saken, og kan derfor prøve alle sider av den. Vi kan også ta hensyn til nye omstendigheter og forhold som ikke er tatt opp i klagen.

Hva gjelder saken?

Saken gjelder søknad om regulering og utvidelse av eksisterende småbåthavn på Vik i Hole kommune. Statsforvalteren er forvaltningsmyndighet for verneområdet og har behandlet den del av søknaden som gjelder utvidelse av småbåthavna. Spørsmålet om regulering behandles av Hole kommune som planmyndighet. Miljødirektoratet er overordnet myndighet for verneområder og behandler klagen på avslaget fra Statsforvalteren. Det er derfor kun forholdet til verneforskriften for Steinsfjorden biotopvernområde som behandles i klageavgjørelsen her.

Hvilke regler er aktuelle?

Forskrift om vern av Steinsfjorden biotopvernområde i Hole og Ringerike kommuner setter begrensninger på hvilke aktiviteter og tiltak som kan gjennomføres i verneområdet.

Biotopvernområdet ble vernet ved kgl.res. 22.06.2018, og formålet med vernet er å bevare et område som har særskilt betydning som økologisk funksjonsområde i form av nærings- og oppholdsområde for knoppsvane, sangsvane, toppand, stokkand, brunnakke, krikand og sothøne, og som hekkelokalitet for makrellterne, hettemåke, fiskemåke, stokkand, toppand, siland, tjeld, knoppsvane, dverglo, gråmåke og sildemåke. Biotopvernområdet består av grunne, næringsrike vannarealer og sumpmarker som er viktige for rastende våtmarksfugl, i tillegg til øyer, holmer og skjær samt sjøområdet rundt disse. Det er en målsetting å beholde verneverdiene i best mulig tilstand, og eventuelt videreutvikle dem, se verneforskriften § 1.

Det følger av verneforskriften § 3 c at området er vernet mot ethvert tiltak som kan påvirke eller forstyrre de vernede artene eller deres livsbetingelser. Verneforskriften lister opp tiltak som omfattes av forbudet, for eksempel oppføring av bygninger, anlegg og andre varige og midlertidige innretninger. Utvidelse av eksisterende småbåthavn rammes av dette forbudet og kan derfor kun gjennomføres dersom det gis dispensasjon fra forbudet.

Statsforvalteren har behandlet søknaden etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48. Miljødirektoratet er enig i at søknaden må vurderes etter denne bestemmelsen, da verneforskriften ikke har egne bestemmelser som åpner for å gi tillatelse til tiltaket.

Bestemmelsen i naturmangfoldloven § 48 sier at forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra vernevedtaket dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. I forarbeidene til naturmangfoldloven (Ot.prp.nr.52 (2008-2009) s. 424) er det fremhevet at bestemmelsen skal tolkes snevert. Selv om vilkårene for å gi dispensasjon er oppfylt, har søker ikke krav på å få en dispensasjon. Departementet peker særlig på at forvaltningsmyndigheten bør vurdere konsekvensene av en dispensasjon, f.eks. om andre kan tenkes å søke dispensasjon på samme grunnlag.

Konkret vurdering av søknaden

Statsforvalteren har i sin vurdering lagt til grunn foreliggende kunnskap om verneverdiene i området, og har vurdert utvidelse av eksisterende småbåthavn opp mot dette. Statsforvalteren viser til at antallet anlegg og installasjoner i verneområdet allerede er høyt, med mange private brygger, båtfester og moringer langs strendene.

Statsforvalteren viser til at en utvidelse av bryggeanlegget som planlagt vil beslaglegge ytterligere areal lenger sør for dagens brygge, og en fordobling av antall båtplasser vil kunne øke belastningen på verneverdiene. Utvidelsen berører et av de viktigste grunntvannsområdene i biotopvernområdet, et område som benyttes av store mengder fugl i den isfrie delen av året. Hele Vikbukta er registrert som svært viktig naturtype, og det er observert og registrert flere truede arter.

Ved opprettelse av verneområder foretas en interesseavveining mellom vern og andre interesser i området. Gjennom verneprosessen tas det stilling til hvilket restriksjonsnivå som skal gjelde, og eventuelle unntaksbestemmelser for å ivareta den bruk av området som har vært før vernet.

Steinsfjorden biotopvernområde er vernet som del av Verneplan for Tyrifjorden. I den kongelige resolusjonen omtales både verneverdier og påvirkningsfaktorer i områdene. Det vises til at det er stort press på arealene rundt Tyrifjorden. De viktigste påvirkningsfaktorene på verneverdiene er arealendringer som oppdyrking, utfyllinger og ulike typer utbygginger, eksempelvis veibygging, bolig- og hyttebygging og utbygging av kraftlinjer, samt gjengroing. Forstyrrelser pga. båtbruk og annen friluftslivsaktivitet er også en negativ påvirkningsfaktor, særlig for hekkende fugl på de aktuelle hekkeholmene. Vernet vurderes å bidra til langsiktig og effektiv bevaring av levested for truede arter, og dermed redusere den samlede belastningen på artene. I verneprosessen er eksisterende brygger konkret vurdert. Det er ikke tatt inn bestemmelser som åpner for oppgradering eller utvidelser av båtbrygger, båtfester og badeplasser i Steinsfjorden biotopvernområde.

Miljødirektoratet er enig i Statsforvalterens vurdering av at en utvidelse av eksisterende småbåthavn som omsøkt vil være negativt for verneverdiene i biotopvernområdet. Etter naturmangfoldloven § 10 skal påvirkningen av et økosystem vurderes ut fra den samlede belastningen som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Flere båtplasser forventes å gi økt båtbruk i verneområdet, og øke den samlede belastningen på verneverdiene. Vi er enige i Statsforvalterens vurdering av at en eventuell samordning av brygger i fellesanlegg forutsetter sanering og fjerning av andre båtplasser/brygger innenfor verneområdet.

Vikbukta hvor småbåthavna ligger er registrert som en svært viktig naturtype og er særlig viktig for våtmarksfugl i den isfrie delen av året. Det er registrert flere truede arter i området. Utvidelse av båthavna med flere båtplasser vil kunne øke ferdelsen og dermed forstyrrelsen av disse artene. Dette gjelder selv med en eventuell forskyvning av åpningstidspunkt for båthavna på våren. Miljødirektoratet finner ikke grunnlag for å overprøve Statsforvalterens vurdering av at tiltaket som omsøkt vil ha negativ virkning for verneverdiene og at en tillatelse vil være i strid med verneformålet. På bakgrunn av dette tas klagen ikke til følge.

Klagerett

Vedtaket er endelig, og dere kan ikke klage på vedtaket.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Knut Fossum
seksjonsleder

Tone Lise Alstad Eid
seniorrådgiver

Kopi til:

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Postboks 325

1502

MOSS